

Regional vækst

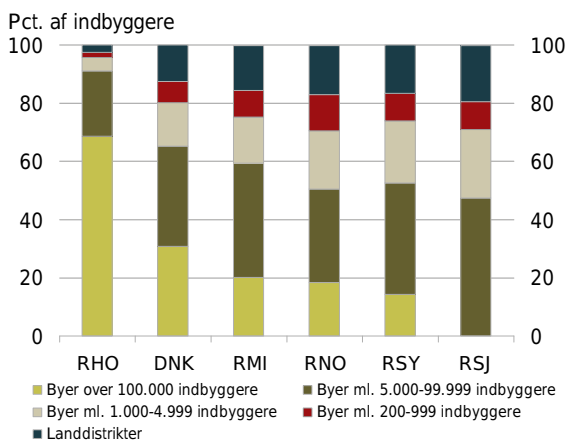
Den generelle udvikling i vækstvilkårene i Danmark dækker over en række regionale forskelle. Overordnet følger regionerne den samme udvikling hen over konjunkturerne, og mange af vækstudfordringerne er de samme. Der er dog forskelle på tværs af regionerne. Det er vigtigt, at der er gode rammer for vækst og udvikling i hele landet.

Befolkningskoncentration

Forskelle i befolkningskoncentration kan have betydning for regionernes vækstvilkår. Fx rekrutteres højt specialiseret arbejdskraft lettest fra et stort arbejdsmarked.

Befolkningskoncentrationen er forholdsvis ens i Region Midtjylland, Region Nordjylland og Region Syddanmark. Region Sjælland adskiller sig ved ikke at have nogen byer med over 100.000 indbyggere. Befolkningen er i stedet koncentreret i mellemstore byområder. Region Hovedstaden omfatter de store hovedstadskommuner, hvor befolkningskoncentrationen er høj, se figur 20.1.

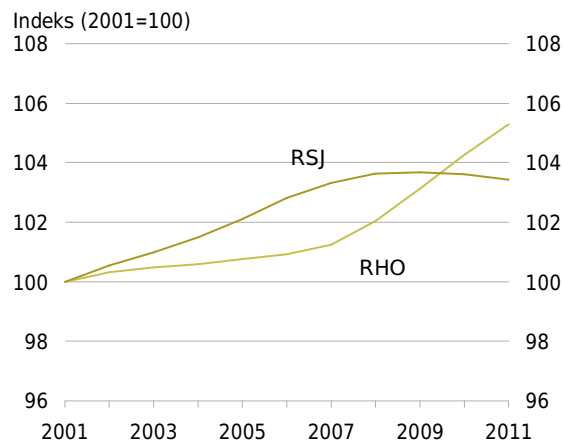
Figur 20.1 Befolkningskoncentration, 2013

Anm.: Danmarks Statistik definerer en by som en naturligt sammenhængende bebyggelse med mindst 200 indbyggere. Områder med færre end 200 indbyggere defineres som landdistrikter. Personer uden fast bopæl indgår ikke i figuren.
Kilde: Danmarks Statistik.

Befolkningsudviklingen i Region Hovedstaden og Region Sjælland tyder på, at der er en vekselvirkning mellem de to regioner. Da boligpriserne var på sit højeste, steg befolkningstallet ganske meget i Region Sjælland, mens stigningen i Region Hovedstaden var svag. I takt med at boligpriserne er faldet, er befolkningstilvæksten i Region Hovedstaden taget til, mens stigningen er aftaget i Region Sjælland, se figur 20.2.

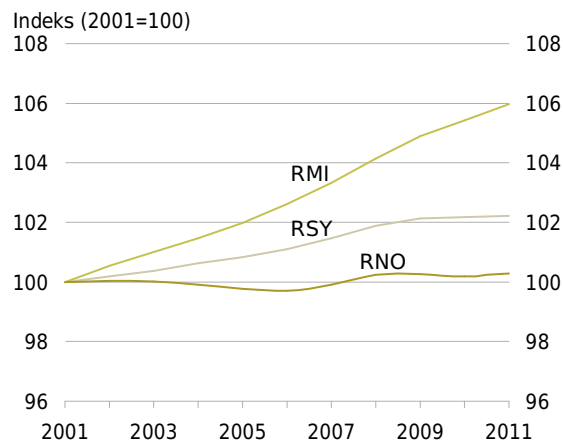
Figur 20.2 Befolkningsudvikling i Østdanmark, 2001-2011

Anm.: Indbyggertal er gennemsnitsbefolkning pr. år.
Kilde: Danmarks Statistik.

Der ses ikke samme vekselvirkning mellem Region Midtjylland, Region Syddanmark og Region Nordjylland, se figur 20.3. Befolkningstallet er ikke faldet i nogen region i perioden 2001-2011 under ét, se figur 20.3.

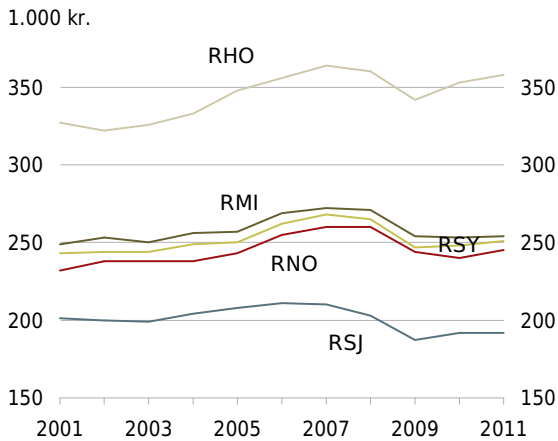
Figur 20.3 Befolkningsudvikling i Vestdanmark, 2001-2011

Anm.: Indbyggertal er gennemsnitsbefolkning pr. år.
Kilde: Danmarks Statistik.

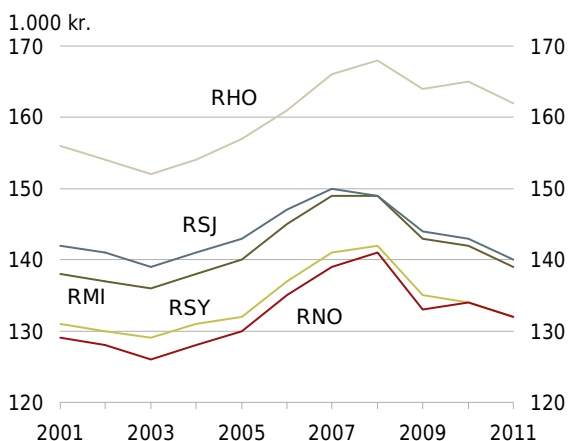
Velstand, produktivitet og arbejdsudbud

Region Hovedstaden har den højeste værdiskabelse pr. indbygger, mens Region Sjælland er den region med den laveste. I alle regioner steg BNP pr. indbygger svagt i perioden 2010-2011, se figur 20.4.

Figur 20.4 BNP pr. indbygger, 2001-2011

Anm.: BNP er opgjort i 2005-priser, kædede værdier. Indbyggertal er gennemsnitsbefolkning pr. år. BNP er opgjort med udgangspunkt i arbejdsstedet, mens indbyggertallet er opgjort på bopælsadresse.
Kilde: Danmarks Statistik.

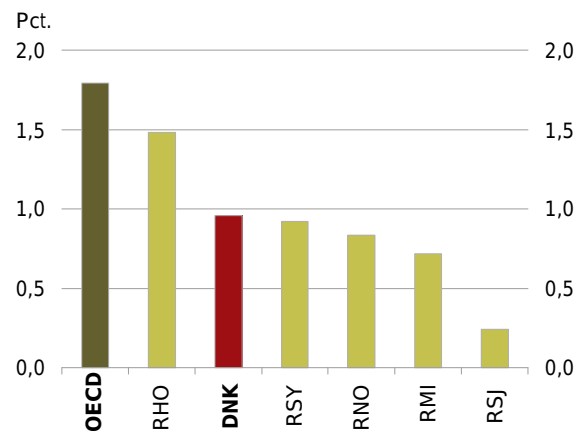
Den lavere værdiskabelse i Region Sjælland skyldes blandt andet, at mange indbyggere i Region Sjælland pendler til hovedstaden for at arbejde og dermed bidrager til værdiskabelsen i Region Hovedstaden. Det er således ikke muligt at knytte værdiskabelsen til bopælsadressen. Det er derimod muligt med erhvervsindkomsten. I 2011 var den gennemsnitlige erhvervsindkomst pr. indbygger ca. 130.000 kr. i Region Syddanmark og Region Nordjylland. Den var små 10.000 kr. højere i Region Midtjylland og Region Sjælland. I Region Hovedstaden var den ca. 160.000 kr., se figur 20.5.

Figur 20.5 Erhvervsindkomst pr. indbygger, 2001-2011

Anm.: Erhvervsindkomst er opgjort i 2005-priser. Indbyggertal er gennemsnitsbefolkning pr. år (opgjort jf. nationalregnskabet). Erhvervsindkomst og indbyggertal er opgjort på bopælsadresse.
Kilde: Danmarks Statistik.

Forskellen i værdiskabelsen og erhvervsindkomsten mellem regionerne skal ses i lyset af, at der også inden for regionerne er store forskelle.

Region Hovedstaden har haft den højeste produktivitetstvekst, men sammenlignet med fx Stockholm har produktivitetstveksten i Region Hovedstaden været svag.²¹ Produktivitetstveksten har således i alle regioner været lavere end den gennemsnitlige produktivitetstvekst i OECD-landene i perioden 2001-2011. I Region Sjælland har produktivitetstveksten været på ca. 0,2 pct., se figur 20.6.

Figur 20.6 Gennemsnitlig årlig produktivitetstvekst, 2001-2011

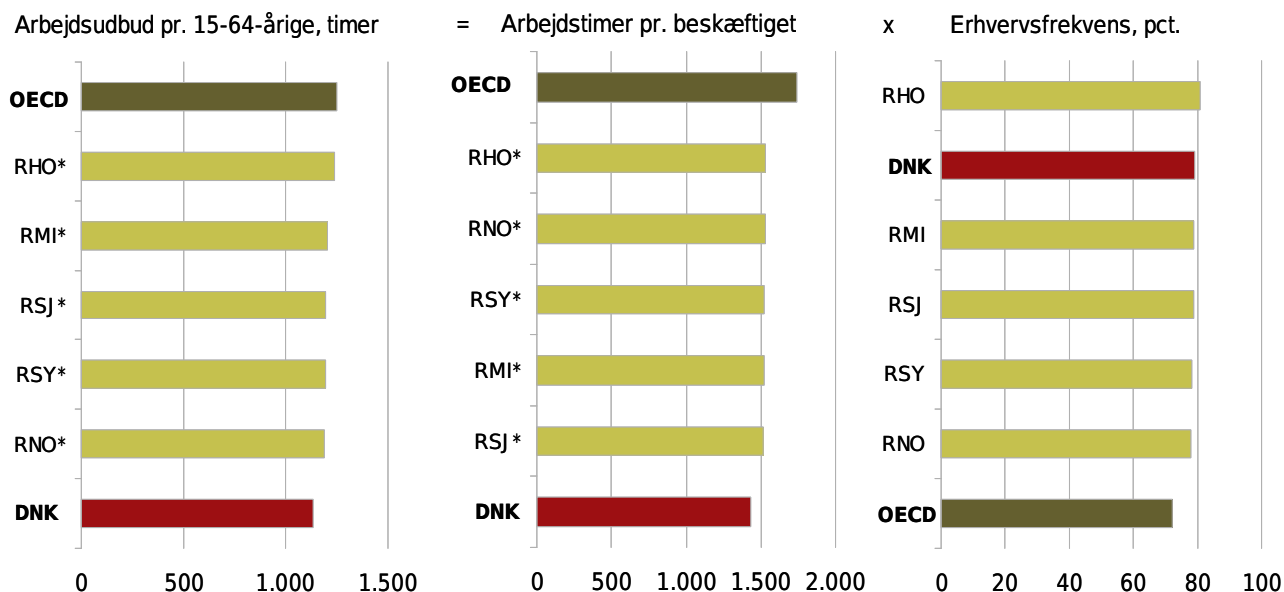
Anm.: Produktiviteten er opgjort som BNP pr. arbejdstime. BNP er målt i 2005-priser, kædede værdier. Der er forskel på metoden til opgørelse af den regionale produktivitetstvekst og produktivitetstveksten for hele landet. Produktivitetstveksten for hele Danmark er opgjort vha. Danmarks Statistiks nye metode til opgørelse af arbejdstimer pr. beskæftiget. De regionale opgørelser af arbejdstimer opdateres derimod først med den nye metode i februar 2014.
Kilde: Danmarks Statistik og OECD.

Der er kun små forskelle mellem arbejdsudbuddet i regionerne. Antallet af arbejdstimer pr. beskæftiget og erhvervsfrekvensen er højest i Region Hovedstaden, og regionen har derfor det største samlede arbejdsudbud. Det lavere arbejdsudbud i Region Nordjylland og Region Syddanmark skyldes navnlig en lidt lavere erhvervsfrekvens, mens antal arbejdstimer pr. beskæftiget er lidt højere. Arbejdstimer pr. beskæftiget ligger i alle regioner under OECD-gennemsnittet, se figur 20.7. Data er opgjort på regionalt niveau og afspejler derfor ikke lokale forskelle inden for regionerne.²²

²¹ Jf. OECD's regionale statistik.

²² Forskellene inden for regionerne er i forhold til fx beskæftigelsesfrekvens, erhvervsstruktur og demografi beskrevet i "Regional- og Landdistriktpolitisk Redegørelse 2013 - Regeringens redegørelse til Folketinget".

Figur 20.7 Samlet arbejdsudbud, arbejdstimer pr. beskæftiget og erhvervsfrekvens, 2011

Anm.: *Der er forskel på metoden til opgørelse af arbejdstimer pr. beskæftiget for regionerne og arbejdstimer pr. beskæftiget for hele Danmark er opgjørt vha. Danmarks Statistiks nye metode til opgørelse af arbejdstimer pr. beskæftiget. De regionale opgørelser af arbejdstimer pr. beskæftiget opdateres derimod først med den nye metode i februar 2014. Da arbejdsudbud pr. 15-64-årige er udregnet blandt andet på baggrund af arbejdstimer pr. beskæftiget, er der ligeledes forskel på opgørelsen af arbejdsudbud pr. 15-64-årige for regionerne og for hele landet. I beregningen af det samlede arbejdsudbud (målt i timer) antages det, at ledige ville udbyde samme gennemsnitlige antal arbejdstimer som beskæftigede. Erhvervsfrekvens er opgjørt på bopæl, mens timer pr. beskæftiget er opgjørt på arbejdssted.

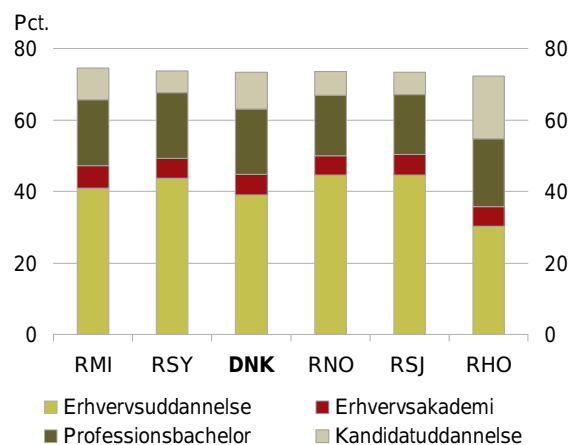
Kilde: Danmarks Statistik og OECD.

Uddannelsesniveaue

Et højt uddannelsesniveaue er grundlag for vækst og velstand. Forskelle på uddannelsesniveaue på tværs af regionerne gør sig kun gældende, når man sammenligner andelen af indbyggere med en kandidatuddannelse og andelen med en erhvervsuddannelse. Med hensyn til de øvrige uddannelsesniveauer er forskellene små.

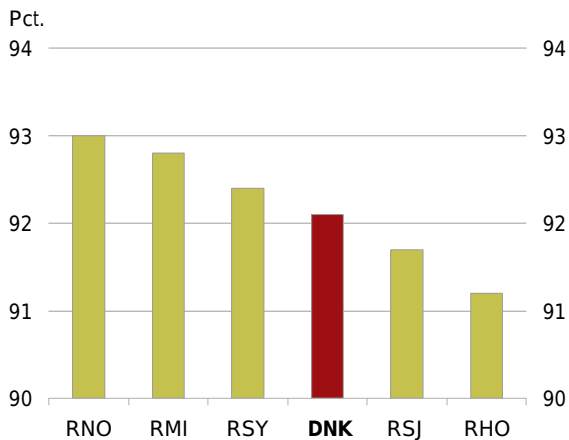
Andelen af indbyggere med en kandidatuddannelse er højere i Region Hovedstaden sammenlignet med de øvrige regioner. Det hænger formentlig sammen med, at der er en større andel af job, der beskæftiger medarbejdere med en kandidatuddannelse. Det kan igen hænge sammen med det høje indbyggertal, der gør det lettere at matche udbud og efterspørgsel efter arbejdskraft. Forskellene mellem regionernes andel af befolkningen med en erhvervsakademiuuddannelse og en professionsbachelor er væsentligt mindre, se figur 20.8.

Figur 20.8 Arbejdsstyrkens uddannelsesniveaue, 2012

Anm.: Arbejdsstyrken er defineret som de 15-64-årige, der står til rådighed for arbejdsmarkedet. Befolkningen er opgjørt pr. 1. januar i året, mens uddannelsesniveaue er opgjørt pr. 1. oktober året før. "Professionsbachelor" er inkl. de universitetsbachelor, som ikke har fuldført en kandidatuddannelse. "Kandidatuddannelse" er inkl. forskeruddannelse.
Kilde: Danmarks Statistik.

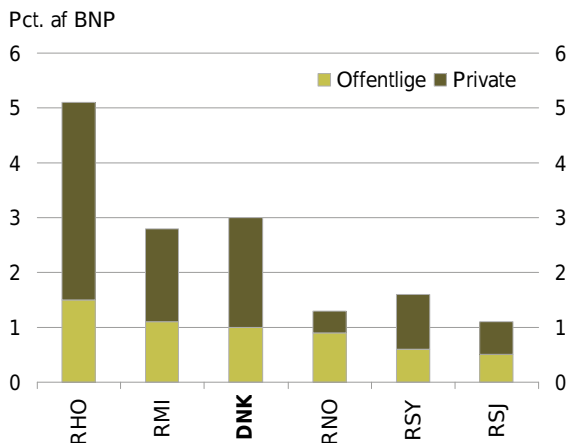
Andelen, der forventes at opnå mindst en ungdomsuddannelse, er nogenlunde ens på tværs af regionerne. Andelen er lavest i Region Hovedstaden, se figur 20.9.

Figur 20.9 Forventet gennemførelse af mindst en ungdomsuddannelse 25 år efter 9. klasse, 2011

Anm.: Baseret på profilmodellen 2011. Regionen svarer til bopælsregionen i 9. klasse.
Kilde: Uni-C Statistik og Analyse.

Innovation, forskning og udvikling

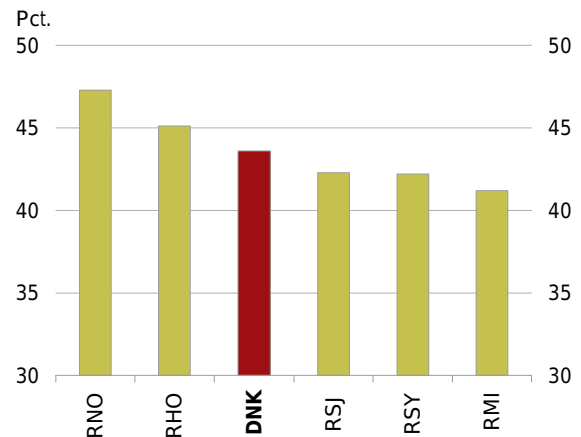
I 2011 var niveauet for både offentlige og private investeringer i forskning og udvikling størst i Region Hovedstaden. Navnlige de private investeringer varierede på tværs af regionerne. Det hænger sammen med, at der er flere videntunge arbejdspladser i Region Hovedstaden. De offentlige investeringer varierede mindre, se figur 20.10.

Figur 20.10 Investeringer i forskning og udvikling, 2011

Anm.: Virksomhedernes udgifter til egen forskning og udvikling i Danmark samt offentlige bevillinger til forskning og udvikling. Foreløbige tal. Den regionale fordeling af udgifter til forskning og udvikling skal tolkes med forbehold, da de private udgifter tilskrives hovedsædet i en virksomhed. Mange hovedsæder er placeret i hovedstaden. De offentlige investeringer opgøres derimod på lokale afdelinger.
Kilde: Danmarks Statistik.

Innovative virksomheder er centrale for vækst og jobskabelse, og forskning og udvikling er en kilde til innovation. Forskning og udvikling er imidlertid ikke den eneste kilde til innovation. Virksomheder kan

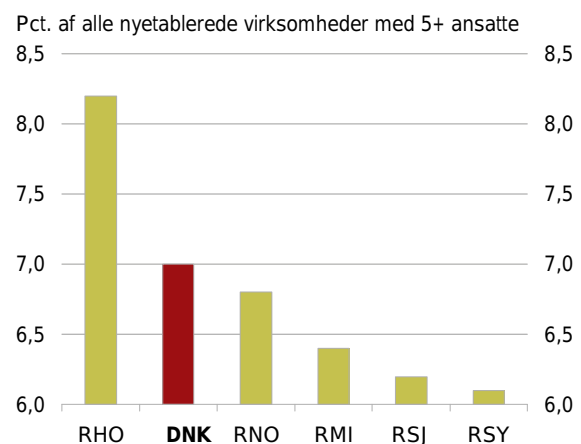
også lave fx brugerdriven innovation. Efter en stigning i andelen af innovative virksomheder i 2008-2010 er der en tendens til et fald i de fleste regioner i perioden 2009-2011, se figur 20.11 og Factbook.

Figur 20.11 Andel innovative virksomheder fordelt efter hovedsæde, 2009-2011

Anm.: Andel virksomheder der har udført produkt-, proces-, organisations- og/eller markedsføringsinnovation. Tallene er foreløbige. Den regionale fordeling af innovative virksomheder skal tolkes med forbehold, da alle innovationer tilskrives hovedsædet i en virksomhed. Mange hovedsæder er placeret i hovedstaden.
Kilde: Danmarks Statistik.

Iværksættere

Efter et markant fald fra 2007-2009 tyder de nyeste tal på, at etableringsraterne steg i 2010. Andelen er dog stadig under niveauet før den økonomiske krise, se Factbook. Andelen af nyetablerede vækstvirksomheder var størst i Region Hovedstaden i perioden 2009-2010, se figur 20.12. Niveauet var væsentligt højere i alle regioner i tidligere år, se Factbook.

Figur 20.12 Nyetablerede vækstvirksomheder (5+), 2009-2010

Anm.: Nyetablerede vækstvirksomheder er virksomheder, der inden for deres første to leveår opnår fem eller flere ansatte og i de efterfølgende tre år har en gennemsnitlig årlig vækst på 20 pct. i antallet af ansatte.
Kilde: Danmarks Statistik.

Gennemførte og større planlagte initiativer

Gennemførte initiativer:

- **Regionale vækstpartnerskaber.** Der er i foråret 2013 indgået regionale vækstpartnerskaber mellem regeringen og hvert af de seks regionale vækstfora. Vækstpartnerskaberne indeholder en række initiativer, der skal styrke vækst og erhvervsudvikling i de enkelte regioner og følger op på regeringens vækstplaner på en række områder, hvor dansk erhvervsliv har særlige styrker og potentiale.
- **Evaluering af kommunalreformen.** Regeringen har gennemført en evaluering af kommunalreformen, herunder på området for regional udvikling. Evalueringen blev offentliggjort i marts 2013, hvorefter der er blevet afholdt en offentlig høring.

Større planlagte initiativer:

- **Ny strukturfondsperiode 2014-2020.** Danmark skal indgå en partnerskabsaftale med EU-Kommissionen for den overordnede anvendelse af midler fra Regionalfonden og Socialfonden (EU's strukturfonde), Landdistriktsfonden samt Hav- og Fiskerifonden for perioden 2014-2020. Parallelt hermed udarbejdes operationelle programmer for de enkelte fonde.
 - **Opfølgning på evalueringen af kommunalreformen på området for regional udvikling.** Som opfølgning på den gennemførte evaluering af kommunalreformen har regeringen offentliggjort Bedre kvalitet og samarbejde - opfølgning på og evaluering af kommunalreformen. Udspillet følger op på evalueringens anbefalinger, herunder på området for regional udvikling. Initiativerne vil blive søgt gennemført i efteråret 2013.
-